

Bomen op de Kaart

INTEGRALE TRANSPARANTIE OVER BOMEN

TEKST: JACO HOUWELING, REDACTIE BOMEN

FOTO'S: JEROEN HEINDIJK, STICHTING BOMEN OP DE KAART

Wie afgelopen 10 december op de kennisbijeenkomst met Pius Floris was, kon bovenaan de trap een boekenkraam zien staan. Hier werden boeken en gereedschappen verkocht waarvan de opbrengst ging naar de stichting *Bomen op de Kaart*. Maar wat is dat voor stichting? Wat willen ze bereiken en wat hebben ze al bereikt?

Het vakblad maakte een afspraak met Jeroen Heindijk en Wouter Limmen van de stichting *Bomen op de Kaart*, en zocht uit wat deze stichting doet. Jeroen Heindijk kennen de meeste mensen in het bomenvak wel als organisator van bomenreizen naar Engeland. Wouter Limmen is de voorzitter van de stichting, die nu ook de ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling)-status heeft. Ook is er een raad van advies die *Bomen op de kaart* helpt verder te groeien en ontwikkelen.

Jeroen, als eerste: Wat is Bomen op de Kaart?

‘Bomen op de kaart is een portaal met drie hoofdfuncties: 1. je kunt via je telefoon of computer allerlei belangrijke gegevens over bomen op de kaart zetten (inventariseren); 2 met deze informatie kan de stichting de ecodienst van elke individuele boom laten berekenen; en 3 je kunt deze informatie over de geïnventariseerde bomen hierop terugvinden. Bij een boominventarisatie kun je denken aan de locatie (het boompunt), hoogte, kroonbreedte, leeftijd, foto’s en verhaal over de boom. Bovendien zijn ook de Nederlandse en wetenschappelijke naam ingevoerd. Het achterliggende doel van onze stichting is om naast de professional ook burgers en leken anders naar bomen te laten kijken en meer betrokkenheid te creëren. We willen zorgen voor integrale transparantie overal waar het over bomen gaat.’

Hoe ben je op het idee gekomen voor Bomen op de Kaart?

‘Van 2006 tot 2011 was ik betrokken bij het beheer van landgoed De Reehorst in Driebergen-Rijsenburg. Het landgoed ligt tussen de spoorlijn en de A12 in. Toen de A12 verbreed moest worden en er bomen gekapt moesten worden, bleek dat er nooit onderzocht was of de bomen die niet te handhaven waren, verplant konden worden. Uiteindelijk bleken er acht prachtige eiken en twee beuken wel te verplanten, en deze zijn dus alsnog behouden op een andere locatie.’

Jeroen kwam erachter dat het heel moeilijk is om als betrokken bewoner informatie over de bomen te vinden.

Er was een plan gemaakt en onderzoek gedaan, maar niemand kon checken wat er onderzocht was en over welke bomen het ging. Tijdens het hele verhaal rondom de verbreding van de A12 en op verschillende boomreizen kwam hij beleidsmakers en ambtenaren tegen die vaak ook maar beperkte kennis hadden over de bomen.

Jeroen bedacht toen *Bomen op de Kaart* om alle relevante informatie over de bomen voor iedereen inzichtelijk te maken. Zoals Jeroen het later in ons gesprek zegt: ‘We willen eigenaarschap genereren en ook toevalligheid faciliteren.’

Beleidsmakers zien in hun kaarten geen bomen, in het meest optimale geval zijn boompunten zichtbaar, maar niet de kroonprojectie of de ondergrondse groeiplaats.

Wouter vult aan : Een ander voorbeeld: kabels en leidingen kunnen op verschillende manieren onder en langs de kluit van bomen aangebracht worden, technisch kan dit zonder schade aan de beworteling van de boom. Alleen in de praktijk gebeurt het niet altijd omdat men vaak denkt dat een en ander ook best door de beworteling van de bomen heen kan, of geen idee heeft waar de beworteling zou kunnen groeien.

Samen met boswachter en schrijver Joris Hellevoort heeft Jeroen veel eiken en jeneverbessen in de terreinen van Het Utrechts Landschap geïnventariseerd. Over de uitkomsten hiervan zegt Jeroen: ‘Van een aantal van deze eiken (vermoedelijk eikenstoven) hebben studenten in 2022 de leeftijd bepaald met een aanwasboor. Dat het eikenstoven zijn, vermoeden we omdat hun leeftijd verrassend hoog is ten opzichte van de dikte. Daarmee kunnen we wel goed duidelijk maken hoe bijzonder deze bomen zijn. Ook dit soort informatie willen we ontsluiten met ons platform.’

Jeroen heeft in de loop van de jaren veel met mensen uit de vakwereld gesproken over het concept en de uitwerking van *Bomen op de Kaart*. In 2017 was hij zelfs spreker bij het Tree of the year-evenement in Tsjechië. Als partners ziet de stichting in de toekomst graag boomverzorgers, organisaties en burgers aansluiten en samenwerken. >

We willen zorgen voor integrale transparantie

Jeroen, wat is nu het verschil met andere al bestaande systemen zoals bijvoorbeeld GISIP, Obsurv of GeoVisia?

‘Het verschil met al bestaande systemen is dat *Bomen op de kaart* alleen maar een platform wil zijn waarop anderen hun data kunnen delen. Wij willen de herkomst van de data ook zichtbaar maken door bijvoorbeeld het afbeelden van een logo of naam in het paspoort,’ licht Jeroen toe.

‘Vergeet ook niet dat alle systemen en sterke en zwakke kanten hebben, iedere site of systeem ziet de bomen ook weer door een bepaalde bril. Ons platform geeft integrale totaal informatie over bomen. Het eerste doel nu is om van zo veel mogelijk bomen de al aanwezige gegevens te kunnen laten zien. Er wordt door de technische mensen nu gewerkt aan een *harvester*, een stukje software waarmee digitale bestanden zo op het platform geplaatst kunnen worden. Dit moet in mei van dit jaar ook werken.

Als volgende stap zoeken we een groep mensen die ambassadeur voor *Bomen op de Kaart* willen zijn en die ook boomsoorten en conditie kunnen opnemen en invoeren. Deze ambassadeurs moeten wel kennis en ervaring hebben om dit ook goed te kunnen doen. Mogelijk dat er bij de KPB ook mensen lid zijn die dit zouden willen doen.’

De bedoeling is om in 2023 een pilot te gaan draaien door van een partij die een groot aantal bomen beheert (een waterschap of gemeente), alle bomen op het platform van

Bomen op de Kaart te plaatsen. De stichting is momenteel in overleg met de gemeente Almere over het ontsluiten van boomdata. Ook wordt er gesproken met Milieucentrum Utrecht en met de organisatie achter I-Tree

Ook het kunnen toevoegen van verschillende kaartlagen als ondergrond is een wens voor de toekomst; denk hierbij bijvoorbeeld aan de AHN (Actuele Hoogtebestand Nederland).

Zie je de komst van de Omgevingswet als een kans?

‘Jazeker, de strijd om ruimte is enorm. We willen woningen bouwen, goede infrastructuur en bijvoorbeeld ruimte om water te bergen. We zullen in de toekomst veel meer integraal moeten gaan kijken naar de inrichting van ons landschap. Als alle informatie (ecodienstwaarden) over bomen dan ook inzichtelijk is, dan kan deze in ieder geval ook meegenomen worden in de afwegingen die gemaakt moeten worden.

Met het in beeld brengen van alle bomen, ook de bomen in particulier eigendom, kun je bijvoorbeeld ook de 3-30-300 regel op jouw buurt toepassen. Het *Bomen op de kaart*-platform wordt zodoende ook een mooi middel om integraal de waarde van bomen in een bepaalde omgeving te beoordelen en bijvoorbeeld te gebruiken voor de vergroening (Urban forestry) van bijvoorbeeld steden.’

I-Tree

I-Tree is een softwareprogramma waarmee berekend kan worden hoeveel waarde een boom levert aan ecosysteemdiensten, zoals het vastleggen van fijnstof, wateropvang en CO2-vastlegging. I-Tree is van oorsprong een Amerikaans programma dat met kerngetallen voor de Nederlandse situatie gevuld is. Momenteel werken verschillende partijen hard aan een I-Tree 2.0. Voor meer informatie, zie: <https://www.platform-itree-nederland.nl/3-30-300-regel>

3-30-300-regel

De 3-30-300-regel is een hulpmiddel om de mate van vergroening in de buitenruimte te kunnen beoordelen. De regel is bedacht door Cecil Konijnendijk (hoogleraar Urban forestry, University of British Columbia) en staat ervoor dat er vanuit elk huis 3 bomen zichtbaar moeten zijn, dat er minimaal 30% kroonbedekking in de omgeving is en dat er op maximaal 300 meter afstand een park of groene ruimte is. De regel wordt in de praktijk nogal verschillend toegepast, maar als vuistregel is deze goed toepasbaar.

We zullen in de toekomst veel meer integraal moeten gaan kijken naar de inrichting van ons landschap

Als de lezers nog meer informatie willen, of willen helpen met Bomen op de Kaart? Waar kunnen ze dan meer informatie en contactgegevens vinden? 'Alles staat op de site: <https://bomenopdekaart.nl/>. En hier kunnen ze op de pagina WELKOM ook zien hoe Bomen op de Kaart er nu uitziet en welke bomen er al op het platform geplaatst zijn. Ook kun je via deze site een inlog aanvragen om zelf bomen met hun gegevens op het platform te plaatsen. De app is momenteel nog niet in de appstore te vinden, dit komt nog in de toekomst.'

